

**ՍՐԲՈՑ ԹԱՐԳՄԱՆՁԱՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏԵՍՈՒՁԻ ԲԱՑՄԱՆ ԽՕՍՔԸ
«ՍՈՒՐԲ ՍԱՆԴՈՒՆՏ ԿՈՅՍԻ ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ» ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԻԹՈՎ**

Ասկէ գրեթէ երկու հազար տարի առաջ Աստուծոյ Որդիի եւ աշխարհի Փրկիչի՝ Յիսուս Քրիստոսի յարութեան լոյսը եւ Աւետարանի բարի լուրը Անոր աշակերտներէն Թաղէոս Առաքեալը, իր հոգիի եւ սիրտին մէջ կանթեղած, կը տանի Թորգոմայ տան Հայկեան ազգին:

Հայ ազգն այդ օրերուն կը գտնուէր Հեթանոսութեան խաւարին մէջ եւ, մոլորւած իր Նահապետի՝ Հայկի ճշմարիտ հաւատքէն, կը պաշտէր քարէ եւ մետաղէ կուռքեր:

Թաղէոս Առաքեալը Հոգեգալուստի (Պննտեկոստէի) օրը ստացած էր Սուրբ Հոգիի շնորհը՝ հայերէն լեզուով խօսելու եւ, նախախնամութեամբ, հայոց առաջին Լուսաւորիչը դառնալու:

Այո՛, հայերը Հեթանոս էին: Անոնց երակներուն մէջ, սակայն, կը հոսէին Հայկի եւ Նոյ Նահապետին մաքուր արեան շիթերը: Ըսուածի վկայութիւնը եւ հաստատումը կ'ըլլայ այն, որ Հայոց Սանատրուկ Թագաւորին մինուճար աղջիկը՝ *Սանդուխտը*, Թաղէոս Առաքեալի քարոզչութեամբ, դարձի կու գայ եւ կը մկրտուի իր հօրմէ գաղտնի:

Դեռատի աղջիկը՝ հայոց արքայադուստրը, արհամարհելով սպաւառական փափուկ ու անվտանգ կեանքը, հարստութիւնն ու փառքը, վայելքն ու հաճոյքը, Թագաւորական գահը (որու միակ ժառանգորդն էր)՝ իր մաքուր սիրտը, հոգին կը բանայ Յիսուսի առջեւ եւ հայոց ազգին մէջ կ'ըլլայ *նոր հաւատքի ռահվիրան*:

Սանդուխտի հայրը, երբ կը տեղեկանայ կատարուածին մասին, կը փորձէ համոզել դուստրը, որպէսզի դառնայ իր նախկին՝ Հեթանոսական կրօնքին: Երբ փորձերն ապարդիւն կ'անցնին, կը հրամայէ սպաննել Սանդուխտը՝ քանի մը նորադարձ քրիստոնեաներուն հետ միասին:

Անողորմ դահիճին սուրը կը մխրճուի անոր սիրտը, եւ հայոց հողը կ'ոռոգուի նահատակ կոյսին անարատ սիրտէն հոսած թանկագին արիւնով: Ազամանդակուռ եւ ոսկէ թագին փոխարէն ան կը ստանայ Քրիստոսի լոյսի անթառամ պսակը:

Սանդուխտ կոյսը կ'ըլլայ առաջին նահատակը հայոց մէջ եւ Հայաստանեայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ՝ պարծանքը: Ան իր մաքուր եւ ընտիր կեանքը կը դահաբերէ վասն Քրիստոսի հաւատքի եւ սիրոյն՝ իր հոգին ընծայելով Երկնաւոր Հօրը:

Ան եղաւ Քրիստոսի խաչին դրօշակակիրը:

Դարեր չարունակ Սրբուհի Սանդուխտը, որպէս մշտադալար կարմիր վարդ Աստուածամօր ոտքերուն առջեւ բացուած, կը զարդարէ հայ Եկեղեցւոյ խորանը: Անոր անանձնական կերպարը եւ կեանքին օրինակը եղած է՝ առաքինութեան մտատիպար եւ ներշնչանքի աղբիւր հայ աղջիկներուն համար:

Սանդուխտի եւ ուրիշ սուրբերուն նահատակութեամբ քրիստոնէական հաւատքին կանթեղը չմարեցաւ: Այն, որպէս լուսոյ կայծեր, երեք հարիւր տարիներ գաղտնի կը պահուի հայ հաւատացեալներուն սիրտերուն մէջ: Այն իր բոցավառումը կը գտնէ, երբ Հայոց հաւատքի հայրը՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչը, 301 թուականին հայոց հաւատքին կանթեղը կը բարձրացնէ *Արագածի գագաթը, եւ հայոց ազգը եւ արքունիքը ամբողջապէս կը լուսաւորուին Յիսուսի իմանալի լոյսով*:

Այս պատմական լուսաւոր եւ սքանչելի իրադարձութեան 1700-ամեայ յորելեանն էր, որ անցնող տարի Հայոց Եկեղեցին եւ Հայ Ժողովուրդը պանծացուց՝ ի տես ամբողջ աշխարհի:

Երուսաղէմի մէջ քաղաքական անկայուն կացութեան (նաեւ այլ եւ այլ պատճառներով) յորելեանական տարին անշուք անցաւ: 2001 թուականը գրեթէ կը վերջանայ: Սակայն, նկատի ունենալով, որ Երուսաղէմը կը հետեւի Հին տոմարին եւ ժողովուրդն ալ կ'ըսէ. «Լաւ է ուշ, քան երբեք», Սրբոց Թարգմանչաց Վարժարանի աշակերտները փափաքեցան մեր Կաղանդին այսօրուան Հանդէսը նուիրել Հայաստանի մէջ քրիստոնէութիւնը պետական կրօն հռչակման 1700-ամեակին՝ ներկայացնելով «Սուրբ Սանդուխտ Կոյսի Նահատակութիւնը» դրաման՝ բեմադրութեամբ բանասիրութեան դոկտոր Անուշ Նազգաշեանի:

Դարեր շարունակ, մանաւանդ վերջին 70 տարիներուն չար ոսոխը փորձեց մարել Լուսաւորիչի Կանթեղը: Սակայն, Յովհաննէս Թումանեանի խօսքերով.

«Ո՛չ մարդկային ձեռ կը հասնի
էն ահաւոր բարձունքին,
եւ ոչ քամին կը հանգցնի՝
Վիշապ քամին ահագին»:

Փառք Աստուծոյ, Լուսաւորիչի Կանթեղը վառ է: Մեզի կը մնայ մեր սիրտերը բանալ այդ սքանչելի լոյսին եւ արժանի ըլլալ դառնալու Հայոց ազգին այն զաւակը.

«Ով անմեղ է, լիքը սիրով
Ու հաւատով անսասան,
Ով նայում է վառ յոյսերով
Դէպի Հայոց ապագան,

Նա՛ կը տեսնի էն մշտավառ
Ջահը կախուած երկնքից
Ասես՝ Աստծոյ աչքը պայծառ
Հըսկում է ցած երկնքից»:

Օգտուելով բարեպատեհ առիթէն՝ կը մաղթեմ, որ Մանուկ Յիսուսի Ծնունդը հաւատքի լոյսով եւ աստուածապաշտութեան ճշմարիտ կեանքով վերստին նորոգէ Հայոց ազգը, Սրբոց Յակոբեանց Առաքելական Աթոռը, անոր զահակալը, միաբանութիւնը, պաշտօնէութիւնը: Թող Սուրբ Գլխաղիլի կանթեղի լոյսը շարունակէ լուսաւորել իր շուրջը ապրող Սաղիմահայութիւնը, ուխտի եկած եւ եկող Հայ հաւատացեալները:

ԹԵՈԴՈՐՈՍ ԱՐԵՂԱՅ ԶԱՔԱՐԵԱՆ